

Teatrimızı və kinomuzu dirçəltməyin yolları haqqında təkliflərim

(Şəxsi düşüncələrim)



Bax, mən bu müqəddəs işi artıq ictimailəşdirib, mətbuata çıxarıram. Yəqin ki, bundan sonra cənab prezidentimiz İlham Əliyevin bu məsələdən xəbəri olacaq və bu məsələni tezliklə reallaşdıracaq. Və bununla da əvvəlki kimi teatr, kino aləminin sevimli insanı olacaq. Axı teatr, kino işçiləri dərviş kimi insanlardır. Bu müqəddəs, xeyirxah məsələni hər yerdə danışacaq. Bu, rəhbər üçün ümumxalq məhəbbəti qazınmanın ən gözəl və düzgün üsuldur.

On birinci: Bu gün Tiflisdə və Dərbənddə iki Azərbaycan Dövlət Dram Teatrları fəaliyyət göstərir. Hətta Tiflisdə olan Azərbaycan Dövlət Dram Teatrı Heydər Əliyev adınadır. Amma bu teatrlara qarşı həm Mədəniyyət Nazirliyi və həm də Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti həmişə biganə olublar. Bu gün bu teatrlarda ali təhsilli rejissorlar, aktyor və aktrissalar yoxdur. Bu məsələni kim həll etməlidir? Dərbənddə teatr üçün bina da tikilib. Əgər teatr həmin binada müəmməd təməlləşdirilərsə, cavan aktyor və aktrissaya qarşı daha çox biganə olub, onların ev məsələsini heç kim həll etməyəcək. Bu məsələni həllini yalnız və yalnız ölkə başçısı cənab İlham Əliyev həll edə bilər. Jurnalistlərə, idmançılara ev verilən kimi mədəniyyət işçilərinə də ev verilməlidir. Axı jurnalistlərə ki bina verilib. Üçüncü bina da artıq tikilib hazırdır. Lap yaxşı. Qoy verilsin. Mən bunun ələhino deyiləm. Bəs teatr işçiləri? Məgər onlar bu dövlət üçün jurnalistlərdən, idmançılardan az iş görürülər? Məgər onlar Azərbaycan vətəndaşı deyilərmidi? Axı onlar aldıkları 300-500 manat məaşla heç vaxt özlərinə ev ala bilməzlər... Bəlo olduqda bəs niyə Bakıda boş qalan hündür mərtəbəli binalardan ikisi-üçü onlara verilməsin? Axı bəlo olsa qor neçə rejissorun, aktyorun, aktrissanın, teatr işçisinin ev problemi həll olunar... Bu adamlarda da yaşamağa, işləməyə həvəs çox artar. Fikirlişlər ki, onların arxasında dayanın, onları sevin, onlara böyük qayğı göstərən ölkə başçısı dayanıb.

On ikinci: Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşacılar Teatrının 95 və Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrının 90 yaşı var. Hər iki teatr Azərbaycan incəsənəti üçün çox böyük işlər görüb və indi də görürülər. Hər iki teatrdə yüksək

peşəkar rejissorlar, aktyorlar, aktrissalar işləyir və tamaşaçılar da bu teatrlara böyük marağ göstərirlər. Çünki hər iki teatr yüksək peşəkar tamaşalar çıxdır. Bu tamaşalar ölkə daxilindən xaricə də çıxarmaq olar və bu tamaşalar xarici ölkələrdə də maraqla qarşılanar. Məgər bu teatrları Akademik statusuna keçirmək olmazmı? Əlbəttə, olar. Eləcə də bölgə teatrları çox kiçik kateqoriyalarda (dərəcələrdə) işləyirlər. Məgər bu teatrların dərəcələrini artırmaq olmazmı? Onu da vərğulayım ki, əgər bu teatrların dərəcələri artsa, onda teatr işçilərinin də əmək haqqı heç olmasa bir qədər artar və onların da gəzoranı yaxşılaşar. Bu da onların maddi problemini həll etməyə az da olsa kömək olar.

On üçüncü: Gəlin bir həqiqəti danmayaq ki, bölgələrdə olan teatrlara qarşı İcra Hakimiyyəti başçuları və onların ofradında olanlar çox biganədirlər. Hətta onların hazırladıqları tamaşalara belə gəlib baxmırlar. Mənim yazdığım ki, ulu öndər Heydər Əliyevin birinci hakimiyyəti dövründə rayonlara rəhbər təyin olunduqda onlardan incəsənətə, ədəbiyyata, idamana maraqları yüksək səviyyədə yoxlanılırdı. Mohz ona görə də bu insanlar yüksək teatral, ədəbiyyatı həvəskar olurdular və rəhbərlik elədiyi rayonlara gələn teatrlara hər gürə şərait yaradırdı. Hətta Lənkəranda rayon partiya komitəsinin birinci katibi olan İsa Məmmədovun, Şəkiddə birinci katib olan Sadiq Murtuzayevin, Gəncə şəhər partiya komitəsinin birinci katibi işləyən Həsən Həsənovun, Sumqayıt şə-

hər partiya komitəsinin birinci katibli olan Şəhlik Əliyevin, Zülfi Hacıyevin sayəsində oradakı teatrlar çox böyük işlər görürdülər. Onlara böyük qayğı vardı. Amma indiki İcra Hakimiyyəti başçılarının çoxunun teatrlara heç bir marağı yoxdur. İndi onların bir marağı var. Yalnız və yalnız bacardığı kimi özlərinə vərğölət toplasınlar. Bu İcra Hakimiyyəti başçılarının təxiro saldırı, öz tədbirini də teatrın binasında keçirə bilər. Deməli, bu teatr binaları teatrın yox, İcra Hakimiyyəti başçılarının olındə və səlahiyyətindədir. İcra Hakimiyyəti başçılarını təmsil edən heç birinin sosial məsələlərinin həll olmur. Nəinki özləri, heç həmin



rayonlarda və şəhərlərdə olan tanınmış sahibkarlar, müəssisə rəhbərlərini belə cəlb eləməyər ki, onlar teatrlara maddi köməklik, maliyyə yardımı eləsinlər. Teatr heç olmasa bir il özində quruluş verdiyi 4-5 tamaşanın quruluş xərclərini ödəyər bilsinlər. Bəli. Azərbaycan teatrlarını dirçəltməyin təkə bir yolu var. Bu da yalnız və yalnız ölkə başçısı cənab İlham Əliyev səviyyəsindədir. Əgər bu gün ölkə başçısı səviyyəsində onlara qoy təpşirsə ki, teatrlara lazım olan bütün şəraitləri yaratsınlar və özləri də hazırlanan hər tamaşaya gedib baxsınlar, həmin tamaşalara tamaşaçı cəlb etsinlər onda həmin rayonlarda teatrlara və kinoya qarşı böyük dönüş olar. Azərbaycan idmanı niyə az bir vaxtda inkişaf elədi? Çünki ölkə başçısı cənab İlham Əliyev və Birinci Vise-prezident Mehriban xanım Əliyev

vanın bu sahəyə böyük diqqətlərini, marağını olduğunu gərən bütün İcra Hakimiyyətinin başçuları da bu sahəyə böyük fikir verməyə başladılar. Həmin diqqət və qayğı Azərbaycan teatrlarına və kinosuna da ölkə başçısı səviyyəsində olsa, az bir vaxtda teatrlarımız və kinomuz inkişaf edər. Bəli. Bu gün ali təhsil alan cavan aktyorlar, aktrissalar bölgələrdə işləməyə getmirlər. Bu, çox böyük problemdir. Çünki bilirlər ki, həmin yerlərdə onlara rayon rəhbərliyi səviyyəsində heç bir şərait yaradılmıyacaq. Həmin adamlar aldıkları əmək haqqını verib, mənzil kirayə dolayəcəklər. Bəs onda nəylə dolanaçaqlar? Bax, bu sualın cavabı yoxdur... Bu gün bölgə teatrlarında işləyən rejissorlar öz hesablarına, ya da teatr direktorunun hesabına ev kirayə tutub, orada yaşayırlar. Bəs onda həmin rayonun rəhbəri nə iş görür? Məne elə gəlir və təklif edərdim ki, rayonlarda hökumət bununla bağlı qonaq evləri olma-

lıdır və həmin rayona gələn cavan mütoxəssislər həmin evdə yaşamağıdır. Bax, onda rayonlara bütün səhərlər üzrə mütoxəssislər böyük həvəslə gedib işləyər bilər. Səhərlərin vaxtında Lənkəranda və Şəkiddə yaradılan teatrlara həmin rayonların rəhbərləri İsa Məmmədov və Sadiq Murtuzayev aktyorlara ayrıca mənzillər vermədi. Məgər bu işi indi görmək mümkün deyil? Əlbəttə, mümkündür. Yuxarıda dediyim kimi onlarda-rayon rəhbərliyində Azərbaycan ədəbiyyatına, təhsilinə, səhiyyəsinə, mədəniyyətinə və idmanına böyük marağ olmalıdır.

Rayonlarda, şəhərlərdə hər şey İcra Həkimiyəti başçılarının elindədir. Gəlin danmayaq ki, ha-

REDAKTORDAN

mı onların buyruq quludur. Onlar təşkilat rəhbərlərinə tapşırırlar ki, teatr tamaşalarına gedin, həmin adamlar böyük həvəslə həmin özləri tamaşalara gələr və həm də kollektivlərini gətirələr. Bununla bağlı adı bir misal deyim. Uzun illər Şəbran rayonuna rəhbərlik edən Novruz Novruzovun yüksək teatral insan, maraqlı yazıçı və yüksək təşkilatçı olmasının sayəsində mən gedib orada "Şəbran" adlı Teatr-Studiyaya yaratdım. Bir neçə tamaşa hazırladım. Maraqlı bir kollektiv yarandı. Uzun illər Şəki və Sumqayıt Dövlət Dram Teatrında aktyor işləyən, bacarıqlı rejissor Cabir Əmrəhov həmin kollektivə yüksək səviyyədə rəhbərlik etməyə başladı. Maraqlı tamaşalar hazırladı və həmin kollektiv az bir vaxtda Xalq teatrları oldu. Həmin kollektivdə çoxlu istedadlı insanlar var. Məgər indi həmin Xalq teatrları Dövlət səviyyəli Teatr-Studiyaya ələmək olmazmı? Onlara təxminən 20 ştat vermək olmazmı? Əlbəttə, olar. Onuz da həmin rayonda fəaliyyət göstərən Mədəniyyət evlərində işləyən heç bir iş gətirməyər və yalnız dövlətdən pul alırlar. Elə həmin Mədəniyyət evlərindəki bəzi ştatları götürüb, həmin Teatr-Studiyaya vermək olar. Bu kollektiv də bölgənin mədəni işlərinə yüksək səviyyədə xidmət edər.

Təsvəvür edin ki, rayonlarda Təhsil idarələrinin rəhbərlərinin çoxu uzun illərdir ki, şagirdlərin teatr tamaşalarına gətməsinin qarşısını alırlar. Bir vaxtlar Azərbaycan Təhsil Nazirliyində düşmənlər mövqeyli bəli bir əmr verilmişdi. Şagirdlər teatr tamaşalarına gətməsinə və onlara teatr biletləri satılmasına. Təxminən böyük bir neçə illərdir. Uzun düşdü və çox bəsit böyüdü. Həmin nəsilərdə narkomanlığa, torbiyyəsiyə, savadsızlığa, nadanlılığa meyil çox artmışdır. Görürsünüzü? Onun bəlasını indi çox dərk edir. Rayonda da birinci addım teatr marağ göstərməməsi bölgəni ifici vəziyyətinə salır. Teatr kimi bir mədəniyyət uzaqlaşdırılır... Bax, bununla da narkomanıya, nadanlılığa, gənc ailələrin dağılması gündə gündən çoxalır... Axı teatr həmin valideynin, həm müəllimin və həm də şagirdin böyük torbiyyə ocağıdır.

(Arası var)

Ağalar İDRİSOĞLU,
Əməkdar İncəsənət xadimi